

ἄλλοιότερόν τι πρὸς ἐκεῖνον φρονεῖ, ἕτερον γοῦν ἐκπέμπειν πᾶσι τρόποις τὸν ὑποδείξιμον ^{g)} τὴν ἐναγωγὴν καὶ πληρώσονται πάντως τὰ ψηφισόμενα, εἰ μὴ ἐφείσῃ ἀκολοθήσειεν, εἴτε ἐπὶ μείζονος, εἴτε ἐπὶ ἐλάττονος αἰτίας. εἰ δὲ ὁ μὲν μηνύσειεν, ὁ δὲ [οὐκ] ἐπιτρέψει ^{h)}, καὶ ὁ τεταγμένος παραδοῦμαι χρόνος, ὡς δὴ κυρίως πρᾶξιον τὸν ἡγιασμένον καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος προσώπου, καὶ ἄκοντα παραστησάτω ὁ τῆς ἐπιθέσεως ἀκροώμενος παρὰ τὸ οὐκ εἶναι δικαστήριον, καὶ τὴν δίκην ἐξετάσας παρόντος ^{l)} τοῦ τὴν ἐναγωγὴν ὑφίσταμένου, καταδικάζετω καὶ αὐτόν, εἴπερ ἐπέδυνος φανεῖ· καὶ πρὸς γε ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὴν τοιαύτην ἐπόμνησιν ἐκπέμψαι τινὰ κατὰ τὴν χάραν μὴ βουληθέντα, εἴπερ ὅπως ἐπέδυνος φανεῖ· καὶ εἰ μὲν εὐπορος εἴη, αὐτὸς ἐκτινῶν τὰ ἐκ τῆς ψήφου· εἰ δὲ ἀπόρος ἔχοι καὶ μὴ ἀχορὴ πρὸς τὸ πᾶν τῆς καταδίκης, τηρικᾶτα καὶ ἐκ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦσθαι τῇ νενικηκότῃ ἢ ἐπὶ τούτῳ ζημίαι.

γ. Εἰ δὲ οὐδὲ αὐτὸς φανεῖ ὁ τὸν κύριον τῆς δίκης παραστήσασθαι κελουθεὶς ἢ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ νομίμως πρᾶξιον, τότε καλεῖσθαι ^{k)} μὲν τῇ τοῦ νόμου φωνῇ· μὴ ὑπακούων δὲ καταδικάζεσθαι καὶ ἀπόν, κατὰ τὸ καλούμενον τῶν ἐρημοδικίων σχῆμα. ὁ γὰρ κατὰ προπέθειαν ἀπολιμπανόμενος κατ' οὐδὲν ἂν ἐλάττων τοῦ παρόντος νομισθεῖ. εἰ μὲντοι ὁ μὲν ἴσως παραγένοιτο ἢ στείλειε τινα, ὁ δὲ κατηγορήσας ἀπολειφθεῖ, τότε καὶ ἀφίετω τὸν ἐναγόμενον καὶ τὰς ζημίας αὐτῷ θεραπεύσαι τὸν συκοφάντην ^{l)} καταναγκάζετω. οὕτως ἔδοται μέτροι πάντες, οὕτω τοῦ πλημμελεῖν παύσονται, οὕτως οὐκ ἠγήσονται δύνασθαι ^{m)} τὸ πλουτεῖν τοῦ δικαίου κρατεῖν ⁿ⁾. §. α'. Καὶ οὐ λέληθεν ἡμᾶς, ὡς ἴσως οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς τελεσιτάτην τοῦ πράγματος θεραπείαν, τῶν δικαζόντων τοῖς δυνατωτέροις μᾶλλον, ἢ τοῖς τὰ δικαιοτέρα βουλομένοις καὶ ἐπιχωρίοις χαριζομένοις. ἀλλ' ὅμως ἴσμεν τό γε πλεῖστον τῶν ἀδικημάτων θεραπεύσαντες ^{o)} τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ· μᾶλλον δέ, τό γε ἐφ' ἡμῖν, τὸ πᾶν ἔσται τετραπευμένον ^{p)}. οἱ γὰρ οὐκ ἄλλως παραδίδόντες τὰς ἀρχάς, εἰ μὴ πρότερον ὄρκον ἐπόσχημεν οἱ ταῦτα παραλαμβάνοντες, τὸ δίκαιον ὑπασί κρῖναι, καὶ καθαρὰς φυλάττειν τὰς χεῖρας, οὐδὲν, οἶμαι, μετὰ τὸν παρόντα νόμον ἐτίμως τινὸς δεησόμεθα προσθήκης· εἰ γε οἱ μὲν δίκαια δικάζουσι, πρὸς τὸν νόμον τε ὁμοῦ καὶ τὸν ὄρκον βλέποντες.

δ. Ἐξαγάσει δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀρχῶν τοὺς ἀδικούντας οὐδὲ εἰς, οὐδεμιᾷ χρώμενος ἢ προνομίᾳ, ἢ δυνάμει, ἢ τύπῳ· πλην εἰ μὴ θεῖος ἡμέτερος πραγματικὸς τύπος προφάσει δημοσίας αἰτίας προελθῶν ἀγῶνιστον ἐνταῦθά τινα γενέσθαι προστάξειεν, ἢ ὁ νόμος ποιήσῃ, ὅποσον ἐπὶ τῶν ἐκκλητίων. καίτοιγε καὶ τοῦτο κατὰ τὸ πολὺ μέτρος ἐθεραπεύσαμεν, πολλοὺς τῶν μειζόνων ἀρχόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐφέτας καθιστῶντες· ἵνα παρ' ἐκείνοις μᾶλλον τὰ τῆς ἐφέσεως, ὅταν μὴ περὶ μεγίστου τινὸς εἴη τὸ ζητούμενον, ἢ κατὰ ταύτην ἀγωνίζοιτο τὴν εὐδαίμονα πόλιν. §. α'. Τοῦτον ἀναθέντες δικαιοσύνην τὸν νόμον εἶμι μᾶλλον ποιήσομεν αὐτῶν δικαιοτέρων, εἰ μὴδενὶ συγχωρήσομεν ἔχειν κατ' αὐτοῦ τινὰ προνομίαν ^{q)}, μηδὲ ἐξαιρεῖσθαι τοῦ νόμου τοῦτον μηδ' ὅτιον προνόμιον, μηδὲ εἴ τι τῶν ἁγιω-

nisi appellatio secuta fuerit, sive ex magna, sive ex parva causa. Quodsi hic quidem indicaverit, ille vero non commiserit, et tempus definitum transierit, iudex causae eum, qui conventus est, tanquam legitimum procuratorem pro absente persona, etiam invitum iudicio suo sistat, et causa examinata praesente eo, qui actionem sustinet, illum condemnet, si reus probetur, et praeterea eum, qui post talem admonitionem in provinciam aliquid mittere noluit, si modo eum sotentem esse plane appareat. Ac si dives sit, ipse solvat iudicatum: sin autem inops sit, neque ad totam condemnationem sufficiat, tum ex absentis quoque bonis damnum victori resarciatur.

III. Si vero nec ille appareat, qui dominum litis vel eum, qui pro illo legitime agit, sistere iussus est, tum quidem voce legis citetur: si vero non obediat, absens quoque condemnetur, secundum formam, quae eremodicium vocatur. Qui enim temere iudicium deserit, in nullo inferior habebitur eo, qui praesens est. Si tamen hic quidem forte adsit aut miserit quendam, accusator vero abfuerit, tunc et reum dimittat et calumniatorem illi damnum resarcire cogat. Ita enim omnes moderati erunt, ita peccare desinent, ita non putabunt, divitias iustitia esse potiores. §. I. Neque nos latet, forte nec hoc sufficere ad causam perfecte sanandam, cum iudices potentioribus magis, quam iis, qui iustiora volunt et in provincia sunt, gratificentur. Verum tamen scimus, maximam partem iniustitiae nos hac lege sanasse: imo, quantum in nobis est, totum sanatum erit. Nam cum aliter magistratus non conferamus, quam si illi, qui eos suscipiunt, iusiurandum prius praestent, se iuste omnibus iudicaturos et puras manus servaturos esse, non alia, credo, post hanc legem adiectione indigebimus, si modo illi iuste iudicent, ad legem simul et iusiurandum respicientes.

IV. Nemo vero a magistratu provinciali delinquentes eximat, nullo privilegio vel potestate vel sanctione utens: nisi forte sacra nostra pragmatica sanctio publicae causae nomine emissa aliquem hic conveniendum esse praecipiat, vel lex, ut in appellationibus, id faciat: quanquam etiam hoc magna ex parte sanavimus, multos maiorum magistratum in provincieis iudices appellationum constituentes, ut apud illos potius, si de maximo quodam negotio non quaeritur, quam in felici hac urbe de appellationibus disceptetur. §. I. Hanc igitur legem iustitiae dedicatam iustiore ad huc efficiemus, si nemini permittemus, ut contra eam privilegium quoddam habeat, neque ab hac lege ullo privilegio eximatur, nec si id sanctissimae alicui Ecclesiae, vel sacro cuidam Xeno-

Nov. 69. cap. 3.

Nov. 69. cap. 4.

g) Cod. Coisl. ὑποδείξιμον. Praeferendum ὑποδείξιμον, quod habet textus Novellae. Ita et postea legendum πληρώσονται pro πληρώσαντα, quod habet Cod. Coisl. h) Cod. Coisl. ἐπιτρέψει. Desideratur porro in hoc Cod. οὐκ ante ἐπιτρέψει, quod habet textus Novellae. Illud οὐκ inserui et uncis inclusi. i) Ante παρόντος in Cod. Coisl. omissum est ὡς, quod recte legitur in textu Novellae. k) Sic Cod. Coisl. Sed legendum esse καλεῖσθαι, patet ex eo, quod infra est, καταδικάζεσθαι. Fabr. recte habet καλεῖσθαι. l) Cod. Coisl. συκοφάντην. Fabr. συκοφάντην. m) δύνασθαι apud Fabr. deest. n) Haec tenus cap. 3. Fabr. exhibet. Reliqua sunt e Cod. Coisl. o) Textus Novellae θεραπεύσαντες. p) Cod. Coisl. τετραπευμένον. q) Cod. Coisl. προνόμιον, et postea προνομίαν.

τάτων ἐκκλησιῶν περιλοτίζεται, ἢ τινι τῶν εὐαγῶν ξενῶν, ἢ ὅλων τῶν σεβασμιωτάτων οἰκῶν, ἢ τινι τῶν αὐτῆς τῆς βασιλείας οἰκῶν, ἢ τοῦ Θείου Θησαυροῦ, ἢ τῶν Θεῶν περιοσιῶν, ἀπερ εἰκότως μετὰ τὴν ἀνωθεν εἰσι τιμὴν δευτέρωι τεταγμένοι, μηδὲ εἴ τισι¹⁾ τῶν ἀρχόντων, ἢ ἐν δυνάμει ὄντων, ἢ ὅλων τῶν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένων ἀνθρώπων· ἀλλὰ πάντες ὑπακούουσιν τοῦ νόμου, καὶ ὑποκεκλιμένοι τῷ τῆς δικαιοσύνης Θεσμῷ τιμῶν τε αὐτῶν καὶ διὰ πάντων ἀγοιεν ἰσχυρόν· μὴ μόνον εἰς ἑαυτοὺς βλέποντες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐφεξῆς διαδοχάς· καὶ εἰδότες, ὡς οὐδὲν σχεδὸν τῶν ἐπιγῆς ἐπὶ ταῦτο μένει, ῥεῖ δὲ ἡ φύσις, εἰς πολλὰς καὶ ἀμυγχανοὺς ἐξελιττομένη τροπὰς, ὡς οὐδὲ προϊδέσθαι ῥόδιον, οὐδὲ προειπεῖν, Θεοῦ μόνον καὶ βασιλέως ἀκολουθοῦντος Θεῷ ταῦτα κυβερνῶν μετρίως τε καὶ ἐπεικῶς δυναμένου. §. β'. Εἰ δὲ καὶ τις χρήσεται Θεῶι τύποις, εἴτε πραγματικοῖς, εἴτε ἄλλως περὶ τοιοῦτου τινὸς αὐτῷ πεπορισμένοις, ἔσονται παντελῶς ἄκροι· τῶν ἀρχόντων μεγάλην ἐκτινύντων ποινήν, εἴπερ ὅλων προσδέξονται. καὶ οὐ τὸ γινόμενον²⁾ Θεραπεύομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐσόμενον. καὶ γὰρ εἰ μετὰ ταῦτα τοιοῦτό τι ποιοθεῖη τισὶ τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων, ἢ ἐτέρω³⁾ τινὶ τῶν ἐμπροσθεν ἀπρηγορημένων (ἐν οἷς περιλαμβάνομεν, ὡς εἴρηται, καὶ ἐκκλησίας καὶ εὐαγῆ μοναστήρια καὶ τοὺς Θεῶν ἡμῶν οἴκους καὶ τὰς Θεῶν περιοσίας καὶ τὸν Θεῶν Θησαυρόν), οὐδὲ οὗτοι παντελῶς κρατήσουσιν. ἔσται δὲ ὁ νόμος οὗτος πανταχῶς τὴν ἑαυτοῦ δικαίως ἐκτείνων ἰσχύον, καὶ ἅμα μὲν τὰ μέλλοντα ἀσφαλῆ καθιστῶν, ἅμα δὲ τὸ παρελθὸν Θεραπεύων. §. γ'. Ἰστε τοίνυν ἅπαντες ὑπηκοοὶ, ὅσους ὁ Θεὸς τοῖς τε ἡμῶν προγόνοις ἡμῶν τε δεδώρηται, ὡς ταύτην ἡμῶν⁴⁾ δίδουμεν τὴν νομοθεσίαν, πᾶσαν ἡμῶν⁵⁾ ἀσφάλειαν χαριζόμενοι· καὶ οὐτε ὀδοιπορήσετε μακρὰν, οὐτε κατὰ τῶν μειζόνων δακρύσετε, οὐτε ἡμᾶς μέμνησθε, ὡς ταῦτα μὴ Θεραπεύοντα. ἀλλ' ἕκαστος ἐγγυθεν ὄρων τὴν ἐφ' οἷς ἂν ζημιωθεῖ τυχόν ἢ βλαβείη ποινήν, καὶ ταύτην Θεραπευομένην βλέπων, τὸν μέγαν τε καὶ ἀγαθὸν ἀνυμνήσει Θεόν, τὸν ταῦτα ἡμῶν νομοθετῆσαι καλῶς τε καὶ δικαίως ἐλάμψαντα. ἔστω δὲ ποινὴ τοῖς ταῦτα ἀμαρτάνουσιν ἢ προσκειμένοις ἀρχοσιν ἢ τῆς ἀρχῆς ἐκπτώσις καὶ δέκα λιτρῶν χρυσοῦ ζηνία.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΒ'.

Ἦστε ὑπεριθυμένοις τοὺς ἀρχοντας ἀκούειν τῶν τοῦ προσιόντος δικαίων συναλεινεσθαι παρὰ τῶν ἐπισκόπων ταῦτα πράττειν⁶⁾. καὶ ὥστε, ἡνίκα τις ἐν ὑπονοίᾳ ἔχει τὸν ἀρχοντα, συν.....ατὴν⁷⁾ τῆς δίκης λαβεῖν τὸν τῆς πόλεως ἐπίσκοπον· καὶ περὶ τοῦ τοὺς ἐπηρεαζομένους ὑπὸ ἀρχοντος τῷ ἐπισκόπῳ προσιέναι, καὶ περὶ ἐτέρας παραφυλακῆς ὑπὸ ἐπισκόπων ὀφειλούσης πάντως κρατύνεσθαι, παρὰ ἀρχόντων γενέσθαι.

Nov. 86. α'. Συνείδομεν τὸ παρὸν ἔδικτον εἰς ἅπαν καταπέμψαι τὸ ὑπὲρ τούτων, καὶ δῆλον ποιῆσαι τοῖς πασι τῶν

1) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. 2) Cod. Coisl. ἡμετέρω, corruptum ex ἢ ἐτέρω. 3) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. 4) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. 5) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. 6) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. 7) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι.

dochio, vel in universum sacrae cuidam domui, vel alicui ex regis domibus, vel sacro thesauro, vel saceris rebus privatis, quae merito post summum honorem secundo loco positae sunt, nec si quibusdam ex magistratibus vel in potestate constitutis, vel denique ex hominibus nobis subditis concessum sit: sed omnes legi obediant, et legi iustitiae subiecti cum honore et per omnia validam ducant: neque ad se ipsos solum respiciant, sed et ad sequentes successiones, et sciant, nihil fere eorum, quae in terra sunt, in eodem statu manere, sed naturam semper fere fluxam esse, et ad multas et inopinatas mutationes delabi, quas nec praevidere, nec praedicere facile sit, cum solus Deus et post Deum Imperator haec moderate et iuste gubernare possit. §. 2. Si vero quis saceris etiam quibusdam sanctionibus, sive pragmaticis, sive aliis de eiusmodi re ipsi praebitis utatur, omnino irritae erunt, magistratibus magnam poenam solventibus, si eas omnino susceperint. Neque factum solum, sed etiam futurum sanamus. Nam si postea tale quid uni ex subditis nostris praebatur, vel alii cuidam ex illis, quibus antea interdiximus (in quibus, ut dictum est, et Ecclesias et sacra monasteria et sacras domos nostras, sacras res privatas et sacrum thesaurum comprehendimus), nec illa omnino valebunt. Et haec lex ubique virtutem suam iuste extendat, ac futura non minus certa constituat, quam praeteritis medeatur. §. 3. Scitote igitur, omnes subditi, quoscunque Deus maioribus nostris et nobis donavit, nos hanc legem vobis dare, omnemque securitatem praebere: nec longum iter facietis, nec propter potentiores lacrymas fundetis, neque nos, quod haec non sanemus, accusabitis: sed quilibet e propinquo poenam in eos, a quibus forte laeditur vel iniuria afficitur, statutam videns et ad hanc sanam respiciens, magnum et bonum Deum laudabit, qui nos illustravit, ut haec pulchre et sancte sanciremus. Poena vero magistratum haec delinquentium vel admittentium sit tum amissio magistratus, tum decem librarum auri mulctae.

TITULUS XXII.

Ut Praesides interpellantis iura audire cunctantes ab Episcopis id facere cogantur. Et si quis Praesidem suspectum habet, ut Episcopus urbis simul de causa cognoscat. Item ut a Praeside laesi Episcopum adeant. Et de alia cautione ab Episcopis omnino observanda, ita ut a Praesidibus fiat.

I. Constituimus apud nos, praesens edictum ad omnes subditos mittere, omniumque urbium et vicorum

Inserendum est μόνον, quod habet textus Novellae. s) Cod. Coisl. εἰς αὐς, quod corruptum ex εἰ τισι. t) Lege ὑμῶν. u) Haecenus inscriptionem tituli 22. exhibet Fabr. Reliqua sunt e Cod. Coisl. v) In Cod. Coisl. ita scriptum. Explenda est lacuna συναρρομένη, ut patet ex inscriptione Novellae 86. huic per omnia simili.

πόλεων καὶ ^{w)} κωμῶν οὐκ ἴσχυουσιν· ἐφ' ὅτε εἴπερ ἔχοι τις ἀμφισβήτησιν πρὸς ἕτερον, εἴτε περὶ χρηματικῆς αἰτίας, ἢ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων κινήτων ἢ ἀκινήτων ἢ αὐτοκινήτων, εἴτε περὶ ἐγκλημάτων, ὥστε ^{x)} πρότερον προσίναμι τῷ λαμπροτάτῳ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι ^{y)}, ἐφ' ὅτε αὐτὸν κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους ἐξετάσαι τὰ προσαγγελόμενα καὶ ἐκάστῳ τὸ δίκαιον φυλάττειν. εἰ δὲ προσίωμι τις τῷ ἄρχοντι τῆς χώρας μὴ τύχη τῶν δικαίων, τότε κελεύομεν, αὐτὸν προσελθεῖν τῷ κατὰ τὸν τόπον ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ αὐτὸν πέμψαι πρὸς τὸν λαμπροτάτον τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντα, ἢ καὶ δι' αὐτοῦ ^{z)} παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρασκευάσαι αὐτὸν, ἵνα πᾶσι τρόποις ἀκούσῃ τοῦ προσόντος καὶ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν μετὰ τοῦ δικαίου κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους· ὥστε μὴ ἀναγκασθῆναι αὐτὸν ἀποδημεῖν τῆς ἰδίας πατρίδος. εἰ δὲ καὶ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου ἐπιείκτος τὸν ἄρχοντα, μετὰ τοῦ δικαίου διαλύσαι τὰ τῶν προσόντων πράγματα, ὃ ἄρχων διαναβύλλεται, ἢ κρίνει ^{a)} μὲν τὴν ὑπόθεσιν, μὴ φυλάξει ^{b)} δὲ τοῖς κρίνομένοις τὸ δίκαιον, ἐπιτρέπομεν τῷ ὀσιωτάτῳ τῆς πόλεως ^{c)} ἐπισκόπῳ, δοῦναι πρὸς ἡμᾶς γράμματα τῷ μὴ τυχόντι τοῦ δικαίου, δηλοῦντα, ὅτι ἐπειχθεὶς παρ' αὐτοῦ ὁ ἄρχων ἀνεβάλλετο ἀκούσαι τοῦ προσόντος καὶ διακρίναι τὰ μετὰ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐν αἰτίας γινομένου ^{d)}. ἵνα ταῦτα γρόντες ἡμεῖς τιμωρίας ^{e)} ἐπάξωμεν τῷ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι ^{f)}, ἐφ' οἷς καὶ προσελευσθεὶς παρὰ τοῦ ἀδικουμένου καὶ ἐπειχθεὶς παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου οὐ δέχρινε τὰ ἀμφισβητούμενα.

β'. Εἰ δὲ συμβῆ, τινὰ τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων ἐν ὑποψία ἔχειν τὸν ἄρχοντα, κελεύομεν τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ συνακοῦσθαι τῷ λαμπροτάτῳ ἄρχοντι, ὥστε ἀμφοτέρους ἢ κατὰ φιλικὴν σύμβασιν ^{g)} διαλύσαι τὰ ἀμφισβητούμενα, ἢ κατὰ παρασημείωσιν ἐγγραφον, ἢ διαγνωστικῶς διακρίναι τὰ μετὰ τῶν διαζυγμένων, καὶ τόπον δοῦναι τὸν τῷ δικαίῳ καὶ τοῖς νόμοις συμβαινόντα, ὥστε μὴ καταναγκάζεσθαι τοὺς ἡμετέρους ὑπηκόους, διὰ τὰς τοιαύτας αἰτίας ἀποστῆναι τῆς ἰδίας πατρίδος.

γ'. Εἰ δὲ τις οἰόμενος ἔχειν κατὰ τινος ἀγωγὴν οὐκ ἀδήποτε, μηδὲ τῷ λαμπροτάτῳ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι προσέλθοι, μηδὲ τῷ ὀσιωτάτῳ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ ἐντύχη, καὶ οὕτως ἐλθῆ ἐνταῦθα χωρὶς γραμμάτων τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου, ἴστω, ὅτι τοιαύτας καὶ αὐτὸς ὑποστήσεται τιμωρίας, οἷας ἐμελλεν ὑπομένειν ὁ ἄρχων, εἴ γε προσελευσθεὶς παρ' αὐτοῦ οὐκ ἐσπούδασεν αὐτῷ φυλάξει ^{h)} τὸ δίκαιον. ταῦτα δὲ πάντα θεοπίσαι συνείδομεν δι' ἀφέλειαν τῶν οἰκούντων τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας, ἵνα μὴ ἀπολιμπανόμενοι τῶν ἰδίων πατρίδων καὶ αὐτοὶ ἐπὶ ξένης κατοπαθῶσι, καὶ τὰ πρόγματα αὐτῶν βλάβηται. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς ἄρχοντας προῖκα ποιῶμεν καὶ ἄρχον αὐτοὺς ὑποσχέειν παρακελευόμεθα, ἵνα ἐκάστῳ προσίωμι αὐτοῖς τὰ δίκαια φυλάξωσι κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους.

δ'. Εἰ μέντοι συμβῆ, τινὰ τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων παρ' αὐτοῦ τοῦ λαμπροτάτου τῆς χώρας ἄρχοντος ἀδικηθῆναι, κελεύομεν αὐτῷ, προσελθεῖν τῷ ὀσιωτάτῳ

incolis manifestum facere: ut, si quis vel de pecuniaria causa, vel de ablatione rerum mobilium vel immobilium vel se moventium, vel de criminibus litem cum aliquo habeat, prius clarissimum Praesidem provinciae adeat, ut ille secundum leges nostras, quae denunciantur, examinet et ius suum cuique servet. Si vero quis Praesidem provinciae adeat et ius non consequatur, tunc praecipimus, ut ad sanctissimum loci Episcopum accedat, et is ad clarissimum provinciae Praesidem mittat, vel ipse eum conveniat, atque efficiat, ut omni modo interpellantem audiat eumque cum iure secundum leges nostras dimittat, ut ne patria sua discedere cogatur. Si vero sanctissimo etiam Episcopo Praesidem, ut iuste negotia interpellantium decidat, compellente, Praeses differat, vel causam quidem diiudicet, litigantibus vero ius non tribuat, permittimus sanctissimo urbis Episcopo, ut illi, qui ius suum consecutus non est, literas ad nos det, quae declarent, coactum a se Praesidem interpellantem audire, atque inter eum et qui ab eo convenitur, iudicare cunctatum esse: ut nos his cognitissimum Praesidi provinciae poenas inferamus, quod interpellatus a laeso et coactus a sanctissimo Episcopo litem non diremerit.

II. Si vero contigerit, ut aliquis nostrorum subditorum Praesidem suspectum habeat, praecipimus, ut sanctissimus Episcopus una cum clarissimo Praeside causam cognoscat, ut ambo vel amica conventionione litem dissolvant, vel eam per adnotationem in scriptis factam cognitionem inter litigantes diiudicent, et in formam iuri legibusque convenientem redigant, ne subditi nostri propter eiusmodi causas e patria discedere cogantur. Nov. 86. cap. 2.

III. Quod si quis putet, se quamcunque actionem adversus quendam habere, nec clarissimum Praesidem provinciae interpellat, nec sanctissimum civitatis Episcopum adeat, atque ita sine literis sanctissimi Episcopi huc veniat, is sciat, tales poenas se ipsum passurum, quas Praeses sustinisset, si ab eo conventus ius illi tribuere non studuisset. Haec vero omnia propter utilitatem eorum, qui urbes et vicus incolunt, sancire nobis placuit, ne patriam suam deserentes tam ipsi in peregrino solo affligantur, quam etiam res eorum laedantur. Propterea enim Praesides gratis constituimus et iuramenta eos praestare iubemus, ut unicuique ipsos adeunti ius secundum leges nostras tribuant. Nov. 86. cap. 3.

IV. Si tamen contingat, aliquem ex subditis nostris ab ipso clarissimo provinciae Praeside iniuria affici, iubemus, eum sanctissimum illius urbis Epi- Nov. 86. cap. 4.

w) Fabr. addit τῶν. x) ὥστε deest ap. Fabr. y) Fabr. ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας. z) Cod. Coisl. δι' αὐτοῦ. Fabr. δι' αὐτοῦ. Ultimum praefendum, nisi velis in Cod. Coisl. legere δι' αὐτοῦ. a) Ita Fabr. Cod. Coisl. κρίνει. Reposui κρίνει, quia indicativus praecedat. b) Et Cod. Coisl. et Fabr. φυλάξει. Sed φυλάξει, quod habet textus Novellae, reponendum. c) Fabr. addit ἐκείνης. d) Fabr. γενομένου. e) Fabr. τιμωρίας. f) Hactenus usque ad ἐπαρχίας ἄρχοντι Fabr. Reliqua capita huius Novellae, secundum, tertium, quartum et quintum apud eum desunt. Exhibentur hic e Cod. Coisl. g) Ita Cod. Coisl. Textus Novellae συμβάσει. Utraque lectio servari potest. Nam σύμβασις et συμβίβασις significat conventionem, compositionem. h) Cod. Coisl. φυλάξει. Sed φυλάξει, quod habet textus Novellae, solum huc quadrat.

τῆς πόλεως ἐκείνης ἐπισκόπων, καὶ αὐτὸν διακρίνει μετὰ τῶν λοιποῦν ἀρχόντων καὶ τοῦ οἰομένου ἀδικεῖσθαι παρ' αὐτοῦ. καὶ εἰ μὲν συμβῆ, τὸν ἀρχοντα νομίμως ἢ δικαίως κατακριθῆναι παρὰ τοῦ δσιωτάτου ἐπισκόπου, τὸ ἔκαστον αὐτὸν ποιεῖν παντὶ τρόπῳ τῷ ἐντυχόντι κατ' αὐτοῦ· εἰ δὲ παραιτήσεται ὁ ἀρχων τοῦτο ποιῆσαι, καὶ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ἢ αὐτῇ δίκῃ, εἰ μὲν εὔροιμεν, ὅτι δικαίως καὶ κατὰ τοὺς νόμους κατακριθεὶς παρὰ τοῦ δσιωτάτου ἐπισκόπου τὰ κριθέντα οὐκ ἐποίησεν, ταῖς ἐσχάταις ὑποβληθῆναι τιμωρίαις τοῦτον κελύσομεν, ἐφ' οἷς ὑφείλων ἐδικεῖν τοὺς ἀδικουμένους, αὐτὸς ἀδικῶν εὐρίσκειται.

Nov. 86. ε. Καὶ τὴν πεποιημένην δὲ αὐτῷ τάξιν κελύσομεν μετὰ
cap. 5. πάσης σπουδῆς καὶ τοὺς ἐπηρετοῦντας τοῖς λοιποῦν ἀρχοντι τοὺς προσόντας ἀπαλλάττει, μηδὲν κομιζομένους ἔσω τῶν ἐγκειμένων ταῖς ἡμετέροις διατάξεσιν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ παραφυλάξωσι, ταῖς ἐσχάταις αὐτοὺς ὑποβληθῆναι τιμωρίαις κελύσομεν.

Nov. 86. ε. ἰ) Εἰ μὲντοι εὔροιμεν ἡ) τινὰ τῶν δσιωτάτων
cap. 6. ἐπισκόπων πρὸς χάριν τινὸς παριδόντα τὸ δίκαιον, κανονικὸν αὐτῷ συμφρονισμὸν ἐπαχθῆναι κελύσομεν, ἵνα σπουδάσωσι μετὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ τὰ δίκαια ἰ) κρίνειν· ἵνα μὴ διὰ τὸ μὴ τυγχάνειν τῶν δικαίων ἀναγκάζονται ἄνθρωποι, καταλιμπάνειν τὰς ἰδίας πόλεις καὶ χώρας καὶ τόπους, καὶ προστρέχειν ἐνταῦθα.

Nov. 86. ζ. ἰ) Ἐν δὲ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς οὐκ ἐνδημοῦσιν
cap. 7. οἱ ἀρχοντες, κελύσομεν, τοὺς ἔχοντας πράγματα προσεῖναι τῷ ἐκδίκῳ, καὶ αὐτὸν διακρίνειν τὰ μετὰ αὐτῶν. εἰ δὲ οἱ τὴν δίκην ἔχοντες μὴ ἰ) βουληθῶσι τὸν ἐκδικῶν, ἀλλὰ τὸν δσιωτάτου ἐπισκόπον δικάσαι, καὶ τοῦτο κελύσομεν γενέσθαι.

Nov. 86. η. ὁ) Οὔτε δὲ μοναχόν, οὔτε κληρικόν, οὔτε ἐπίσκοπον κελύσομεν ἔρχεσθαι ἐνταῦθα ἄνευ γραμμῶν τοῦ δσιωτάτου αὐτῶν πατριάρχου, ἢ εἰδέτωσαν ἰ) ὡς ἀνάξιους εἶναι τοὺς τοῦ σχήματος ποιήσομεν.

Nov. 86. θ. ἰ) Εἰ δὲ τις μαγιστριανὸς ἢ ἐπαρχικός, οἰασθῆ-
cap. 9. ποτε τύχῃ ὦν, λάβῃ πλείονας συνθηθείας τῶν ὠρισμένων ταῖς θείαις ἡμῶν διατάξεσι, κελύσομεν πᾶσι τρόποις τῷ ἀρχοντι τῆς ἐπαρχίας, κινδύνῳ ἰδίῳ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τοῦτο ἐδικεῖν καὶ συμφρονισμὸν ἐπάγειν τοῖς τὰ τοιαῦτα τολμήουσιν. εἰ δὲ μὴ ἐδικεῖται αὐτὸς ὁ ἀρχων, ἄδειαν δίδομεν τῷ δσιωτάτῳ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐπισκόπῳ, μηδῆσαι ἡμῖν τὰ περὶ τούτων, καὶ οἷαν ἔχει στρατείαν ἢ ἀξίαν ὁ ταῦτα τολμήσας, ἵνα καὶ τῷ ἀρχοντι τὸν κίνδυνον ἐπέσωμεν, τῷ συγχωρήσαντι καὶ παριδόντι τὴν ἡμετέραν κέλευσιν· καὶ αὐτὸν δὲ κελύσομεν ἰ) τιμωρηθῆναι τὸν τὰ τοιαῦτα τολμήσαντα.

TITULUS KI. 5)

Περὶ προκουράτωρος ἡ) ἡτοι καθολικοῦ, νῦν δὲ λογοθέτου.

L. 1. α. Τὰ παρὰ τοῦ προκουράτωρος τοῦ βασιλέως γινόμενα,
D. 1. 19. α. ὡς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως γινόμενα, τὸ βέβαιον ἔχει.

ἰ) Fabr. cap. 6. totum habet. ἡ) Fabr. εὔροιμεν, quod mihi praeplacet. ἰ) Fabr. μετὰ φόβου Θεοῦ τὸ δίκαιον κ. τ. λ. ἰ) cap. 7. Fabr. totum habet. ἰ) Fabr. οὐ. ὁ) Cap. 8. Fabr. totum habet. ἰ) Sic Fabr. melius, quam Cod. Coisl. qui habet ἰδέτωσαν, quod ferri non potest, quum significet: *videant*, non, quod sensus postulat, *sciunt*. ἰ) Hoc caput. 9. rursus apud Fabrotum desideratur, a quo cap. 6. 7. 8. exhibentur. Cap. 9. desumptum est ex Cod. Coisl. ἰ) Textus Novellae κελύσομεν, quod pendet ab ἵνα, ac mihi melius videtur esse, quam lectio Cod. Coisl. κελύσομεν, qua nexus cum praece- dentibus interrumpitur. ἰ) Tituli XXIII. et reliqui usque ad tit. XXXV. huius Basilicorum libri in editione Fabrotiana prorsus desunt, quae nil nisi inscriptiones titularum exhibet. Codex Coisl. omnes hosce titulos continet, ex eoque hic editi sunt. ἰ) Synopsis addit κομμάτωρος τοῦ βασιλέως, omittit autem ἡτοι καθολικοῦ. Προκουράτωρος uice vera lectio est, quam in textum recepi.

scopum adire, ut ille inter clarissimum Praesidem eumque, qui ab eo se laesum putat, iudicet. Et si contingat, ut Praeses legitime vel iuste a sanctissimo Episcopo condemnnetur, ipse omni modo illi, qui adversus eum agit, satisfaciatur. Si vero Praeses hoc facere recuset et haec lis ad nos deferatur, si quidem inveniamus, eum iuste et secundum leges a sanctissimo Episcopo condemnatum iudicata non fecisse, ultimo supplicio eum subici iubebimus, quod, quum iniuria affectos tueri deberet, ipse eos laedere inventus sit.

V. Cohortem quoque ei parentem et clarissimis Praesidibus ministrantes iubemus, cum omni diligentia aduntes liberare, nihil praeter ea accipientes, quae constitutionibus nostris continentur. Quodsi hoc non observent, ultimis suppliciis eos subici iubemus.

VI. Quodsi aliquem ex sanctissimis Episcopis in gratiam alicuius ius contemnere invenerimus, canonicam illi animadversionem inferri iubemus, ut cum timore Dei iuste iudicare operam dent: ne propterea, quod homines ius suum non consequantur, urbes, provincias et loca sua relinquere et huc accurrere cogantur.

VII. In civitatibus vero, in quibus Praesides non sunt, praecipimus, ut illi, qui lites habent, defenso- rem adeant, et ille inter eos iudicet. Si vero liti- gantes non defensore, sed sanctissimum Episcopum iudicare velint, etiam hoc fieri iubemus.

VIII. Sed nec monachum, nec Clericum, neque Episcopum sine literis sanctissimi eorum Patriarchae huc venire iubemus: aut sciant, se statu suo se indignos esse reddituros.

IX. Si quis vero Magisterianus vel Praefectorius, cuiuscunque fortunae, plures sportulas acceperit, quam sacris nostris constitutionibus definitum est, praecipimus, ut Praeses provinciae suo periculo secundum legem nostram omnibus modis id vindicet, eosque, qui talia audent, castiget. Si vero Praeses haec non vindicaverit, licentiam concedimus sanctissimo illius civitatis Episcopo, ea nobis indicandi, et qualem militiam aut dignitatem habeat, qui talia ausus est: ut et Praesidi periculum inferamus, qui haec permisit, nostrumque iussum contempsit, et ipsum qui talia ausus est, poenis affici iubeamus.

TITULUS XXIII.

De Procuratore sive Rationali, nunc Logotheta.

I. Quae a procuratore Caesaris fiunt, perinde rata sunt, ac si ab ipso Imperatore gesta essent.

Διοικεῖν ἐπιτρέπεται, οὐ μὴν ἐκποιεῖν πρᾶγμα βασιλικὸν παρὰ γνώμην αὐτοῦ· ἀλλὰ κἂν ὡς ἴδιον ἐκποίησιν τὸ βασιλικόν, οὐκ ἔρωται.

Καὶ δούλω βασιλικῶ καλῶς ἐπιτρέπει, ὑπεξελεθεῖν κληρονομήσαι· καὶ τοῦ βασιλέως γραφομένου κληρονόμου, αὐτὸς ἐμιγνὺς εὐπόρῳ κληρονομίᾳ ^{υ)} ἔρωτάτω τὸν βασιλέα.

β'. Καθόλου γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων κληρονομιῶν ἢ γνώμη τοῦ ἐνστατοῦ ἐπιζητεῖται, καὶ εἰς τὸ ὑπεξελεθεῖν τὴν κληρονομίαν, καὶ εἰς τὸ παραιτήσασθαι.

γ'. Οὐ περιορίζει ὁ καθολικός· τοὺς δὲ ὑβριστὰς καὶ θορυβώδεις κατὰ τῶν βασιλικῶν γεωργῶν δύναται καλῶν, ἐπιβαίνειν βασιλικοῖς ἀγροῖς, καὶ οὐ δύναται μετὰ ταῦτα συγχωρεῖν ἐπανελθεῖν.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΑ'.

Περὶ τάξεως δικαιοδότη καὶ οἷς ^{υ)} ἐπιτρέπεται ἢ ^{ω)} δικαιοδοσία, καὶ περὶ τάξεως συνέδρων ^{z)}.

α'. Παρὰ τῷ δικαιοδότη Ἀλεξανδρείας καὶ νόθευσις γίνεται, καὶ ἐπίτροπον δίδωσιν· ἔχει γὰρ νόμιμον δίκαιον.

β'. Τὰ δίκαια τῆς ἀρχῆς ἀρμόζοντα ἐντέλλεσθαι δύναται ὁ ἄρχων ἑτέρῳ· οὐ μὴν τὰ ἐξ ἰδιοῦ τινος ἐσηγμένα νόμου, ὡς αἰτιῶν δημοσίων, τοῦ περὶ μοιχείας τυχόν καὶ τῶν λοιπῶν, οὐτε τὴν ζήτησιν τοῦ φονευθέντος ὑπὸ τῆς ἰδίας φιλίας. μόνην δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου περὶ βίας ἐπεξέλευσιν δύναται ἐντέλλεσθαι, καὶ οὐ πάντοτε, ἀλλ' ὅτε μέλλει πάποτε ἀποδημεῖν· τὴν δὲ λοιπὴν δικαιοδοσίαν καὶ παρῶν ἐντέλλεται.

γ'. Ο ἐνταλαθεὶς δικαιοδοσίαν οὐδὲν ἴδιον ἔχει, ἀλλὰ τοῦ ἐντεταμένου. καὶ τὸ μὲν ἴνωμένον κράτος τῆς δικαιοδοσίας ^{υ)} ἔχει· τὸ δὲ κολάζειν οὐκ ἔχει· ὅθεν ὁ λεγάτος οὐ κολάζει.

δ'. Ο ἐνταλαθεὶς δικαιοδοσίαν συνέδριον οὐ πράττει περὶ τῆς ἐκποίησεως τῶν ἀκινήτων τοῦ ἀφήλικος.

ε'. Κἂν πρῶτον ἐνταλαθῆ δικαιοδοσίαν, οὐκ ἔξ οἰκίου προσώπου πράττει τὰ ἀρμόζοντα τῷ ἐντεταμένῳ.

ς'. Τὴν περὶ τοῦ ὑπόπτου ἐπίτροπον κίνησιν καλῶς τις ἐντέλλεται διὰ τὸ χρησίμου τῶν ἀνήθων. καὶ ὁ γενικῶς ^{z)} δὲ ἐνταλαθεὶς τὴν δικαιοδοσίαν τὰ περὶ τοῦ ὑπόπτου ζητεῖ.

καὶ δίδωσι διακατοχὴν ^{α)}, καὶ εἰς νομὴν πέμπει ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐλπυζομένης ἐξ οἴκου ζημίας, καὶ τῆς γαστροῦς ὀνόματι, καὶ τῆς περὶ λεγάτων φυλακῆς καὶ ἀσφαλείας.

ζ'. Ο ἐνταλαθεὶς δικαιοδοσίαν ἑτέρῳ αὐτὴν οὐκ ἐντέλλεται.

Κἂν ἰδιώτης ἐνταλαθῆ, ἔχει τὸ κράτος τὸ μὴ ὄν κολαστικόν· ἄνευ γὰρ μετρίου σωφρονισμοῦ οὐδὲν ἐστὶν ἢ δικαιοδοσία.

η'. Τὸ ὀφφίκιον τοῦ συνέδρου σχεδὸν συνίστα-

Administrare ei, nec vero alienare rem Imperatoris contra sententiam eius permissum est: sed etsi rem Caesaris tanquam propriam alienaverit, ratum non est. §. 1.

Et servo Imperatoris bene mandat, ut hereditatem adeat: et Principe herede instituto ipse locupleti hereditati sese immiscens consulat Principem. §. 2.

II. Omnino enim in talibus hereditatibus voluntas instituti exploratur, tam in adeunda, quam repudianda hereditate. L. 2. D. I. 19.

III. Procurator ius deportandi non habet: iniuriosos vero et tumultuosos adversus colonos Caesaris prohibere potest, quominus praedia Principis ingrediantur, neque potest posthaec permittere, ut redeant. L. 3. D. eod.

TITULUS XXIV.

De officio Iuridici, et iis quibus mandata est iurisdictio, et de officio Assessorum.

I. Apud Iuridicum Alexandriae adoptio fit: dat et tutorem: habet enim legis actionem. L. I. 2. D. I. 20.

II. Quae iure magistratus competunt, magistratus alii mandare potest: non etiam ea, quae speciali quadam lege introducta sunt, ut publicarum causarum, adulterii forte et reliquorum, et de eo, qui a sua familia occisus est, cognitionem. Solam persecutionem ex lege Iulia de vi mandare potest, neque hoc semper, sed tunc, quum aliquando abesse coeperit: reliquam iurisditionem etiam praesens mandat. L. 1. D. I. 21.

Is, cui mandata est iurisdictio, nihil proprium habet, sed omne ab eo, qui mandavit. Imperium quidem coniunctum cum iurisdictione habet: merum autem non habet: quare Legatus poenas non infligit. §. 1.

III. Is, cui mandata est iurisdictio, consilium non exercet de alienatione rerum immobilium impuberis. L. 2. D. eod.

IV. Etsi Praetori mandata sit iurisdictio, tamen ex sua persona non facit, quae mandanti competunt. L. 3. D. eod.

V. Cognitionem de suspecto tutore recte quis mandat propter utilitatem pupillorum. Etiam ille, cui generaliter mandata est iurisdictio, de suspecto tutore cognoscit. L. 4. D. eod.

Dat quoque bonorum possessionem, et in possessionem mittit damni infecti, et ventris nomine, et legatorum servandorum et custodiendorum gratia. §. 1.

VI. Is, cui mandata est iurisdictio, eam alteri non mandat. L. 5. D. eod.

Etsi privato mandata fuerit iurisdictio, imperium habet, quod non est merum: sine modica enim coercitione iurisdictio nihil est. §. 1.

VII. Officium Assessoris consistit fere in cognitio- L. I. D. I. 22

κ) Deesse quaedam videntur in Cod. Coisl. Nam si respexeris ad textum Digestorum, confusam in Cod. Coisl. invenies sententiam §. 2. leg. 1. et leg. 2. Ita restituendum textum putaverim: καὶ τοῦ βασιλέως γραφομένου κληρονόμου, αὐτὸς ἐμιγνὺς (sic Cod. Coisl. leg. ἐμιγνὺς) εὐπόρῳ κληρονομίᾳ κληρονόμου ποιεῖ τὸν βασιλέα. Ἀπόρου δὲ κληρονομίας οὔσης ἐρωτάτω τὸν βασιλέα· καθόλου γὰρ κ. τ. λ. υ) Fabr. οἷσις. male. w) Fabr. ἦ. x) Fabr. συνεδρῶν. y) Legerem τῆ δικαιοδοσίᾳ, ut sensus sit: imperium iurisdictioni iunctum habet. Cod. Coisl. habet γενικῶς legendum. α) Cod. Coisl. διακατοχὴν.

ται ^{b)} ἐν διαγνώσειν, ἐν ἐντυγίαις, ἐν λιβέλλοις, προγράμμασι, ψηφίσμασιν, ἐπιστολαῖς.

- L. 2. D. 1. 22. η'. Ἀπελεύθερος συνεδρεῖν, οὐ μὴν καὶ ἄτιμος.
 L. 3. θ'. Ἐὰν ἐπαρχία εἰς δύο διαιρεθῆ, ὃ ἐκ τῆς ἐτέ-
 D. eod. ρας ἐν τῇ ἄλλῃ συνεδρεῦν οὐ δοκεῖ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνε-
 δρεῖν.
 L. 4. ι'. Τοῦ ἄρχοντος συνεδρεόντος ἀποθνήσκοντος,
 D. eod. ἐποφείλεται ^{c)} ἢ ἀνόνα τῷ συνέδρῳ τοῦ λειπομένου χρό-
 νου, εἰ μὴ συνήδρευεν ἐτέρῳ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. ἔαν δὲ
 πρὸ καιροῦ διαδεχθῆ ὁ ἄρχων, τότε ὁ σύνεδρος ἀπαιτεῖ,
 ὅσον χρόνον συνήδρευεν ^{d)}.
 L. 5. ια'. Οὐ δύναται τις συνεδρεῖν τραπατῆσαι τὰ
 D. eod. παρ' αὐτῷ κινούμενα· τὰ δὲ ἀλλάξασε ἐκεῖ δύναται.
 L. 6. ιβ'. Συνεδρεῖν τις τῷ πατρὶ τῆς οἰκείας πόλεως οὐ
 D. eod. κωλύεται· οὐ γὰρ ἔχει δημοσίαν ἀνόνα.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΕ΄.

Περὶ πραιποσίτων τοῦ ἱεροῦ κουβουκλείου,
 καὶ περὶ πάντων κουβικουλαρίων, καὶ περὶ
 προτιμύσεως ^{e)} αὐτῶν, καὶ περὶ πρωτευόντων
 καὶ δευτερευόντων καὶ ^{f)} νοταρίων.

- L. 1. α'. Οἱ ^{g)} πραιπόσιτοι τὴν αὐτὴν ἔχουσι ἔξουσιαν
 C. XII. 5. τοῖς γενομένοις ἐπάρχοις πραιτωρίων ἢ πόλεως ἢ στρα-
 τηλάταις, καὶ ἐν ταῖς προσκνήσεσι ταῖς βασιλικαῖς
 γινομέναις, καὶ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐορταῖς, καὶ ἐν πά-
 σαις ταῖς ἄλλαις τάξεσιν, ἵνα κατὰ βαθμόν, ὃν ὁ χρό-
 νος δίδωσι, προτιμῶνται.
 L. 2. β'. Οἱ ἀκουβικουλάριοι, πρὶν ἢ γένωνται πραι-
 C. eod. πόσιτοι, ἐξεληθότες τοῦ κουβουκλείου, χωρὶς τοῦ οἰ-
 κειακοῦ κόμητος τῶν οἰκειῶν, ἐχέτωσαν ταῦτα προνό-
 μια, ἵνα μὴ παρέχῃσι παραγγαρείας ἢ παρελασίας κτή-
 ματα αὐτῶν, ἵνα μὴ ὑπόκεινται μιτάτοις προφάσει τῆς
 οἰαςδῆποτε ἐπιστασίας, τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν τάξεων
 αὐτῶν δέκα λίτρας χρυσοῦ προστιμωμένων, ἔαν ὁ νό-
 μος παραβαθῆ ^{h)}.
 L. 3. γ'. Οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ τοῦ μέρους τοῦ δεσπό-
 C. eod. του καὶ τοῦ μέρους τῆς δεσποίνης παρὰ μόνῳ τῷ μαγί-
 στρῳ ἐνάγονται.
 L. 4. δ'. ^{hh)} Ἡ διάταξις κελεύει, καὶ τοὺς ἤδη γενομέ-
 C. eod. νους κουβικουλαρίους, καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα προσφερο-
 μένους ἕμα τῷ γίνεσθαι, ἵνα ὡς ἐλεύθεροι καὶ περιεσι
 καὶ τελευτῶσι καὶ διατίθενται· ἔαν δὲ ἀδιάθετοι τελευ-
 τήσωσι, τὸ δημόσιον αὐτοὺς διαδέχεται. ἔαν δὲ τις
 ἀγνοῶντος ἢ μὴ βουλομένου τοῦ δεσπότου γένηται
 κουβικουλάριος, ἐξέστω αὐτῷ εἶσω πενταετίας ἐνάγειν
 καὶ μὴ περαιτέρω. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ περὶ γυναικῶν τῶν
 ἐν τῷ κουβουκλείῳ καταλεγόμενων ἢ διάταξις νομοθετεῖ.
 L. 5. ε'. Κελεύομεν, τοῖς δύο ἐνδοξοτάτοις ἀνδράσι,
 C. eod. τοῖς πραιποσίτοις τοῦ θείου κουβουκλείου, τοῦτο μὲν
 τοῦ ἡμετέρου, τοῦτο δὲ καὶ τῆς Αὐγούστης τῆς ἡμε-
 τέρας συμβίου, μετὰ τὴν περαιωθεῖσαν στρατείαν τὴν
 τῶν συγλητικῶν, ἣ ἦσαν κοινωνία συναφθέντες, ἐξ-
 εἶναι, ὁσάκις εἰς θεωρητέους τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἰδίους

nibus, postulationibus, libellis, edictis, decretis, epi-
 stolis.

VIII. Libertus assidere potest, nec vero infamis.

IX. Si provincia in duas divisa fuerit, ex altera
 ortus in altera assidens non videtur in sua provincia
 assidere.

X. Si magistratus assidens mortuus est, annona
 Assessori reliqui temporis debetur, nisi alii eodem
 tempore assederit. Si vero ante tempus Praeses suc-
 cessorem accepit, tunc Assessor per totum id tempus,
 quo assedit, annonam petit.

XI. Qui assidet, negotia, quae apud eum exoriuntur,
 tractare non potest: alibi exorta ibi tractare potest.

XII. Patri eiusdem civitatis assidere quis non
 prohibetur: neque enim publicam annonam habet.

TITULUS XXV.

De Praepositis sacri cubiculi et de omni-
 bus cubiculariis et de privilegio eorum et
 de Primiceriis et Secundiceriis et No-
 tariis.

I. Praepositi eandem dignitatem habent cum iis,
 qui Praefecti Praetorio vel Urbis vel Magistri mili-
 tum creati sunt, tam in adorationibus Imperatoris,
 quam in privatis solennitatibus, et in reliquis om-
 nibus officiis, ita ut secundum gradum, quem tem-
 pus tribuit, praeferrantur.

II. Cubicularii, qui antequam Praepositi fiant, de
 cubiculo exeunt, excepto Castrensi, Comite privato-
 rum, haec privilegia habeant, ut possessiones eorum
 parangarias vel paraveredos non praestent, ut meta-
 tis cuiusque magistratus nomine non subiaceant, Pro-
 vinciarum Praesidibus eorumque Cohortibus decem
 auri libris multandis, si lex violata fuerit.

III. Cubicularii tam qui Imperatoris, quam qui
 Augustae sunt, apud solum Magistrum [officiorum]
 conveniuntur.

IV. Constitutio praecipit, ut Cubicularii iam facti
 et qui posthaec creentur, simulatque Cubicularii facti
 fuerint, tanquam liberi et vivant et moriantur et
 testentur; sin autem intestati decesserint, fiscus iis
 succedat. Si vero quis ignorante vel nolente domino
 Cubicularius factus sit, domino intra quinquennium,
 nec vero diutius agere liceat. Eadem de mulieribus
 quoque in cubiculum allectis constitutio sancit.

V. Iubemus, duobus illustrissimis viris, Prae-
 positus sacri cubiculi, tam nostri, quam Augu-
 stae, coniugis nostrae, post finitam militiam Sena-
 torum consortio sociatis, licere, quoties ad adspicien-
 dos agros suos vel aliam causam proficisci vo-
 luerint, cingulo uti: cum hoc ad implendum eo-

b) Cod. Coisl. συντάσσειν. c) Cod. Coisl. ἀποφείλεται. d) Verba ὅσον χρόνον συνήδρευεν in Cod. Coisl. cum praecedentibus coniuncta sunt, licet, si textus latini auctoritatem sequeris, magis ad sequentia pertinere videantur. e) Fabr. προτιμύσεων. f) καὶ apud Fabr. deest. g) Hoc cap. I. hui. tit. exhibet etiam Synopsis iisdem verbis, quibus Cod. Coisl. pag. 52. edit. Leunclav. h) Cod. Coisl. καταποθῆ. Sed quid hoc significet, non liquet. Fortasse legendum καταποθῆ, licet neque tale verbum exhibeant lexica graeca, aut παραβαθῆ. hh) Ut Eustathius citat περὶ πενταετίας §. 7. est cap. 5.

ἢ ἄλλην αἰτίαν ἐκδημηῆσαι βουλευθῶσιν, ζῶνῃ χορήσασθαι· ὅποτε τοῦτο εἰς ἀποκληρωτέαν αὐτῶν τὴν αἰτίαν, καὶ εἰς τὴν οὐδενὸς βλάβην ἀνήκειν δοκεῖ.

ζ'. Οἱ ἰ) πραιπόσιτοι τοῦ λουτροῦ τοῦ βασιλέως λαμπρότατοί εἰσι ὑπατικοί.

ζ'. Μηδεὶς μῆτε ἐν στιχαρίῳ, μῆτε ἐν λινοδύῳ χοροῦς ἐχέτω παραγάδας, εἰ μὴ οἱ ἐγγὺς βασιλέως εὐρισκόμενοι, ἐπεὶ αὐστηρῶς τιμωρηθήσεται.

η'. Ὅτι ὁ ἀπὸ νοταρίων ἢ ἡσυχάσας, ἢ διὰ γῆρας ἀποστάς, ἢ ἑτέραν ἀξίαν μετελθὼν οὐ παύεται νοτάριος καλεῖσθαι· εἰ δέ τις ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐπαρχῶν τοῦτοις παρενοχλήσει, βαρύντα προστιμῆται καὶ παύεται τοῦ ἐναριθμοῦ εἶναι.

θ'. Ἡ διάταξις κελεύει, τὸν πριμικήριον δύο ἐνιαυτοὺς παραμένειν· ἐὰν δέ, φησί, ὁ τριβοῦνος νοτάριος ἀπολειφθῆς ἐπὶ τῶν τὰ ἴδια πράγματα διάψασθαι, μὴ εἶσω ἐνιαυτοῦ ὑποστρέψῃ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀπόλλυται ἔλαβεν κ), εἰ μὲν ἐνιαυτὸν μόνον ἀπολειφθῆ, ἕνα βαθμὸν καταβιβασθῆ ἰ). εἰ δὲ δύο ἐνιαυτοὺς ἀπολειφθῆ ἢ τέσσαρας, τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀριθμοὺς ἀπόλλυσιν· εἰ δὲ πέντε ἐνιαυτοὺς ἀπολειφθῆ, ἐκπίπτει τῆς μάτρικος καὶ οὐκ ἔτι ἀναστρατεύεται. ἀπηλλαγμένοι δὲ εἰσι τοῦ γενέσθαι ἀπογραφεῖς ἢ λογοθέται ἢ ἐξισωμαί. μηδὲν δὲ ἐξέστω προφάσει τῆ οἰαδῆποτε διαταράξει τὸν αὐτὸν βαθμὸν. μετὸ δὲ παύεται ὁ πριμικήριος, κτήσεται μαγίστρον ἀξίαν, ὡς ἂν εἰ τῷ ἀλθῆϊ ἐγένετο μάγιστρος, καὶ πάντων τῶν ἀπράκτων ἠ) προτιμῆσθαι, εἰ καὶ προγενέστεροι αὐτοῦ εἴησαν. ἄπρακτοι δὲ εἰσι οἱ μὴ γενόμενοι μὲν τῷ ἀλθῆϊ μάγιστροι, ἀξίαν δὲ μαγίστρον εἰληφότες.

TITULUS Κς'.

Περὶ ἀρχιατρῶν καὶ παιδευτῶν ἠ) καὶ σελεντιαρίων.

α'. Ἐὰν ἀρχιατροὶ οἱ ἐν τῷ παλατίῳ γεγόνασι κόμητες πρώτου τάγματος, ἔστωσαν ὅμοιοι τοῖς βικαρίοις, εἴτε ἤδη ἐπαύσαντο τῆς λατρικῆς, εἴτε μετὰ ταῦτα παύσονται· ὅμοιοι δὲ ἔστωσαν καὶ τοῖς δουξί· μεταξὺ γὰρ δονκῶν καὶ βικαρίων καὶ κόμητος πρώτου τάγματος μόνος ὁ χρόνος ποιεῖ τὴν διαφορὰν.

β'. Οἱ ἐν τῷ ἄρχειν ἐπαρχίας γενόμενοι κόμητες πρώτου τάγματος εὐκείτωσαν τοῖς βικαρίοις.

γ'. Οἱ γραμματικοὶ ἑλληνικοὶ ἢ ῥωμαϊκοὶ καὶ ῥήτορες, ἐὰν καὶ περὶ τρόπον καὶ περὶ τὴν ἐπιτήδευσιν διαγίνονται, ἐὰν ἐπὶ εἴκοσι ἐνιαυτοὺς διαμείνωσι παιδεύοντες, παραπλήσιοι ἔστωσαν τοῖς ἀπὸ βικαρίων.

δ'. Οἱ δεκοῦριῶνες γενόμενοι καὶ πανσάμενοι τῆς στρατείας, ὅμοιοι ἔστωσαν ὀ) εἴτε βούλονται τοῖς κό-

rum desiderium et ad nullius laesionem respicere videatur.

VI. Praepositi balnei Imperatoris clarissimi sunt Consulares. L. 6. ut vid. eod.

VII. Nemo neque in tunica neque in lineis auratas habeat paragaudas, exceptis his, qui Imperatori proximi sunt: alioquin severe castigabitur. L. 2. C. XI. 8.

VIII. Qui a munere notariorum vel quiescit, vel propter senectutem destitit, vel ad aliam dignitatem pervenit, Notarius vocari non desinat: si vero quis ex cohorte Praefectorum eos molestaverit, gravissimae muletiae subiicitur et numerarius esse desinit. L. 1. C. XII. 7.

IX. Constitutio praecipit, ut Primicerius per duos annos permaneat: sin autem, inquit, Tribunus Notarius abierit, ut sua negotia curet, et intra annum non redierit, licet commeatum impetraverit, si quidem annum unum abfuerit, uno gradu degradetur: si vero biennium abfuerit, duobus gradibus: si triennium abfuerit, vel quadriennium, tribus vel quatuor gradibus inferior fiat: si quinquennium abfuerit, matricula eximitur neque amplius militat. Immunes autem sunt a munere descriptorum et discussorum vel peraequatorum. Nemini vero liceat quocunque praetextu eundem gradum disturbare. Postquam Primicerius abdicavit, Magistri [officiorum] dignitate potietur perinde ac si revera magister fuerit, et omnibus vacantibus praeponatur, licet tempore praecedant. Vacantes autem sunt, qui revera magistri non fuerunt, dignitatem vero magistri acceperunt. L. 2. C. eod.

TITULUS XXVI.

De Archiatris et Professoribus et Silentariis.

I. Si Archiatri, qui in palatio sunt, Comites primi ordinis facti sunt, Vicariis similes sint, sive iam abstinerint medici munere, sive postea abstineant: similes sint etiam Ducibus: inter Duces enim et Vicarios et Comitem primi ordinis solum tempus differentiam facit. L. 1. C. XII. 13.

II. Qui in regendis provinciis Comites primi ordinis facti sunt, similes sint Vicariis. L. 1. C. XII. 14.

III. Grammatici Graeci vel Romani et Rhetores, si bonis moribus fuerint et in professione permanerint, si quidem per viginti annos docere continuerint, exaequantur iis, qui ex Vicariis sunt. L. 1. C. XII. 15.

IV. Qui decuriones facti sunt, post finitam militiam, similes sint, si quidem velint, Comitibus do- L. 1. C. XII. 16.

ἰ) Cui Corporis Iuris loco, cap. 6. hui. tit. respondeat, equidem invenire non potui. Nam peculiaris titulus de Praepositis balnei in Codice Iustiniano non reperitur, et haud scio, sub quo titulo haec reponenda sit constitutio, quae eorum mentionem facit, nisi forte pro L. 6. C. de Praepositis sacri cubiculi habenda sit. Sed et hoc dubium est, quum nullibi invenerim, desiderari in hoc titulo constitutionem. Vide, quae hoc de loco disserui in Zeitschrift f. gesch. Rechtsw. T. VIII. Fasc. I. p. 127. κ) Cod. Coisl. ἀπόλλυσιν, ἔλαβεν. Sed haec lectio manifesto falsa est. In textu latino constitutionis legitur, quamvis commeatus iura praetendant. Unde legendum εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀπόλλυται ἔλαβεν. λ) Mallem καταβιβασθῆναι propter praecedens κελεύει τὸν πριμικήριον. μ) Hic et paulo post legerem ἄπρακτοι, quod optime respondet latino vacantes. Sed Cod. Coisl. constanter servat ἄπρακτοι. ἠ) Sic Fabr. et Synopsis. Cod. Coisl. autem male πεδευτῶν. ὀ) Hic in Cod. Coisl. aliquid deesse probabile reddidit textus latinus: electionem habeant, sive ex Magistro officiorum, velut agentes, dignitatem consequi a nostra maiestate maluerint, sive inter viros illustres Comites domesticorum, videlicet inter agentes taxari. Magistri officiorum nullam mentionem facit Cod. Coisl. Fortasse ita lacuna explenda est: ὅμοιοι ἔστωσαν εἴτε τοῖς ἀπὸ μαγίστρον εἴτε βούλονται κ. τ. λ. vel pro εἴτε legendum est εἰ γε. Ceterum nullum lacunae vestigium in Cod. Coisl. apparet.

μησι τῶν δομεστικῶν, καὶ ἐν τῷ προσκυνεῖν τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῷ τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύειν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις προνομίοις.

L. 2. C. XII. 16. ε'. Οἱ σελεντιάριοι καὶ οἱ δεκουρίωνες μῆτε τήρω-
νας μῆτε ἵππους παρεχέτωσαν, μῆτε ἄλλην διαγραφὴν
ἐπιγινωσκέτωσαν, μηδὲ τινα ἐπάχθειαν οἰαδήποτε ἀρχῇ
αὐτοῖς ἐπιβαλλέτω.

L. 3. C. eod. ζ'. Ἡ διάταξις μὲν βεβαιοῖ πάντα τὰ προνόμια,
τὰ δεδομένα τοῖς σελεντιαρίοις καὶ στρατενομένοις καὶ
ἐξελεσμένοις τῆς στρατείας, εἰ καὶ μελλόντος ἀξίας ἐπιβώ-
σιν· κελεύει δὲ, μῆτε ἀγχαρεῖαν, μῆτε παραβέροδον
ἐπιβάλλεσθαι ταῖς οὐσίαις αὐτῶν, ἢ ἀσβέστον ἔψησιν,
ἢ ὑπερίνδικτον. εἰ δὲ καὶ ἐν ἐπαρχίαις διόγουσι, βοί-
λεται καὶ χωρὶς θείας ἀνακλήσεως αὐτοὺς ἀνέναι· εἰ δὲ
τι τούτων παραβῆθῃ, εἴκοσι λιτρῶν χρυσοῦ πρόστιμον
ἐπιτίθησι τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ τάξει αὐτοῦ.

L. 4. C. eod. ζ'. Ἡ διάταξις κελεύει, τοὺς σελεντιαρίους παρὰ
μόνῳ τῷ μαγίστρῳ ἐνάγεσθαι, καὶ λέγει οὕτως· Ἴνα
μοι εἰς διάφορα ἐλκόμενοι οἱ καθωσιωμένοι σελεντιά-
ριοι δικαστήρια τῶν θείων δοκῶσιν ἐπέχεσθαι ὑπηρε-
σιῶν, κελεύομεν ἐκείνον, [ὅς] P) οἰονδήποτε καθωσιω-
μένον σελεντιάριον τῆς σχολῆς, ἢ τὴν ἐκείνου γυναῖκα
πολιτικῶς ἢ ἐγκληματικῶς συνωθῆσαι βουληθεῖη, μη-
δαμῶς αὐτὸν ἀπὸ τινος ἐτέρου δικαστηρίου, εἰ μὴ ἀπὸ
τῆς κρίσεως μόνον τοῦ ἐξοχωτάτου μαγίστρου τῶν δη-
φικίων ἐνάγεσθαι.

L. 5. C. eod. η'. Ἡ διάταξις ἐπιτρέπει τοὺς σελεντιαρίους Q), κἂν
εἴησαν ὑπεξούσιοι, ὅσα ἂν ἐπικτήσονται ἐν καιρῷ τῆς
στρατείας, ἔχειν εἰς ιδιόκτητον πεκούλιον T). ὥστε μὴ
δύνασθαι ἢ τοὺς πατέρας περιόντας διεδικεῖν ταῦτα,
ἢ ἀραιεῖσθαι, ἢ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν τῶν σελεντια-
ρίων ἢ τοὺς ξενικούς τῶν πατέρων κληρονόμους φέρειν
αὐτὰ εἰς διαίρεσιν, ὡς ἀνήκοντα τοῖς τελεντήσασιν·
οὐδὲ γὰρ δεῖ τοὺς καμιάτους αὐτῶν ἐτέροις κέρδος προσ-
φέρειν. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ προσεχείᾳ
οὐδὲ αὐτὴν τὴν στρατείαν, ἢ τὸ κέρδος, ὃ S) ὑπὲρ αὐ-
τῆς ἢ παρ' αὐτῶν τῶν καθωσιωμένων σελεντιαρίων,
ἢ παρὰ τῶν γονέων αὐτῶν T), ἢ παρ' οὐτινος δημοτε
δεδομένου ἐστὶν ἢ ἐδόθη ἐξ αὐτῶν, βουλόμεθα εἰς τὴν
τῶν τελεντώντων πατέρων κληρονομίαν συνεισφέρεισθαι,
ἥτοι ὀνόματι συνεισφορᾶς φέρεσθαι εἰς μέσον. πρὸς
τούτοις δὲ καὶ ἐξκουσσατίονα ἐπιτροπῆς καὶ κουρατω-
ρείας αὐτοῖς παρέχει· κελεύουσα, τοὺς παῖδας αὐτῶν,
εἰ μὴ βούλονται, μὴ γίνεσθαι πραιτωροὺς U), τῶν προ-
λαβόντων προνομίων αὐτοῖς φυλαττομένων.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΖ.

Περὶ δομεστικῶν καὶ προτεκτόρων V).

L. 1. C. XII. 17. α'. Οἱ δομεστικοὶ καὶ οἱ προτεκτορες εἰσιόντες πρὸς
τοὺς ἐπάρχους τῶν πραιτωρίων δύνανται αὐτοὺς ἀσπά-
ζεσθαι.

L. 2. C. eod. β'. Ὁ γενόμενος πριμικήριος τῶν δομεστικῶν καὶ
τῶν προτεκτόρων ἱππέων τε καὶ πεζῶν ἔστω περίβλε-
πτος ὁμοίως τῶν γινόμενων δοκῶν· οἱ δὲ μετ' αὐτὸν W)
μέχρι δεκάτου λαμπρότατοι ἔστωσαν.

p) ὅς quod uncis inclusum est, deest in Cod. Coisl. Sed deesse nullo modo potest. Ideo inserui. q) Cod. Coisl. τοὺς σελεντιαρίους. Mallem dativum τοῖς σελεντιαρίοις. r) Lectio huius loci, uti in Cod. Coisl. exhibetur, τοὺς σελεντιαρίους, κἂν εἴησαν ὑπεξούσιοι, ὅσα ἂν ἐπικτήσονται ἐν καιρῷ τῆς στρατείας, ἔχουσιν εἰς ιδιόκτητον πεκούλιον, probari nullo modo potest. Ita videtur mutanda: Ἡ διάταξις ἐπιτρέπει, τοὺς σελεντιαρίους, κἂν εἴησαν ὑπεξούσιοι, ὅσα ἂν ἐπικτήσονται ἐν καιρῷ τῆς στρατείας, ἔχειν εἰς ιδιόκτητον πεκούλιον. s) Cod. Coisl. τὸ. Sed sensus postulat ὃ, pronomem relativum. t) Cod. Coisl. ἐαντιῶν. u) Leg. πραιτωροὺς. Cod. Coisl. πραιτωροὺς. v) Fabr. προτεκτόρων. w) αὐτῶν Cod. Coisl. Mallem αὐτὸν.

mesticorum, tam in adorando Imperatore, quam in reliquis privilegiis.

V. Silentarii et Decuriones neque tirones, neque equos praestent, neque aliam collationem agnoscant, neque ullum onus iis quicumque magistratus imponat.

VI. Constitutio confirmat omnia privilegia Silentariis, tam militantibus, quam militia finita data, etsi maiorem dignitatem adepti sint. Praecipit autem, ut neque angaria, nec paraveredus, vel calcis excoctio, vel superindictio bonis eorum imponatur: sin in provinciis degunt, et sine sacra revocatoria eos redire vult. Quodsi horum quod violatur, viginti librarum auri muletam Praesidi eiusque Officio irrogat.

VII. Constitutio iubet, Silentarios apud solum Magistrum [officiorum] conveniri, et haec dicit: Ne ad diversa tracti devoti Silentarii iudicia, sacris abstrahi videantur obsequiis, iubemus eum, [qui] quemlibet devotissimorum Silentariorum scholae, vel eius uxorem civiliter vel criminaliter pulsare voluerit, minime eum ex cuiusdam alterius iudicio, nisi ex iudicio tantummodo excellentissimi Magistri officiorum conveniri.

VIII. Constitutio permittit Silentariis, licet filii familias sint, ut ea, quaecunque tempore militiae acquisiverint, in castrensi peculio habeant: ut neque patres haec vindicare vel auferre, neque fratres Silentariorum vel extranei patrum heredes ea in divisionem deducere, quasi ad mortuos pertinentia, possint. Neque enim laboribus eorum alii lucrum afferri oportet. Hac namque ratione simul et contemplatione nec ipsam militiam, vel suffragium, quod pro ea vel ab ipsis devotissimis Silentariis vel a parentibus eorum vel a quolibet alio datum est vel datum fuerit, ab iis volumus in hereditatem defunctorum parentum conferri, seu nomine collationis in medium ferri. Praeterea etiam excusationem tutelae et curae iis praebet: iubens, liberos eorum, nisi velint, non fieri Praetores, privilegiis ante datis iis servatis.

TITULUS XXVII.

De Domesticis et Protectoribus.

I. Domestici et Protectores ad Praefectos Praetorio accedentes eos osculari possunt.

II. Qui Primicerius Domesticorum et Protectorum, equitum et peditum factus est, spectabilis sit, perinde atque Duces: reliqui post eum ad decimum usque Clarissimi sint.

γ'. Ἐὰν δομῆστικός ἄνευ ἀπολύσεως ἀπολειφθῆ Κων-
 σταντινουπόλεως ἐπὶ διετίαν, μετὰ πέντε ταυτέσθω·
 εἰ δὲ ἐπὶ τριετίαν, μετὰ δέκα· εἰ δὲ ἐπὶ τετραετίαν,
 ἑσχατος· εἰ δὲ ἐπὶ πενταετίαν, ἀποζωννύσθω.

δ'. Ἐὰν ὁ τῶν δομῆστικῶν ἱππέων σεκουνδοκέρσιος
 τελευτήσῃ, τὰς παραμυθίας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνιαυτοῦ
 καὶ τοῦ ἐφεξῆς, καθ' ὃν ἐμελλε γίνεσθαι^{*)}, παραπέμ-
 πει ἐπὶ τοὺς ἰδίους κληρονόμους.

ε'. Ἡ γ) διάταξις τὸ προνόμιον τὸ δεδομένον τῷ
 σεκουνδοκέρῳ τῶν ἱππέων χαρίζεται καὶ τῷ σεκουνδο-
 κέρῳ τῶν πεζῶν.

TITULOS KH'.

Περὶ οἰκείων τῶν ἱερῶν βιβλιοθηκῶν²⁾ καὶ
 τῶν λοιπῶν ἐνταῦθα στρατευομένων.

α'. Οἱ πρῶξιμοὶ τῶν τεσσάρων σκρινίων τῶν ὑπο-
 μνημάτων τῆς μνήμης, τῶν ἐπιστολῶν, τῶν λιβέλλων,
 τῶν λογοθεσιῶν, ὅμοιοι ἔστωσαν τοῖς βικαρίοις κατὰ
 τοὺς χρόνους τοὺς ἰδίους, ἵνα, ἀφ' οὗ εἰς ἕξ αὐτῶν
 ἐγένετο πρῶξιμος, τῶν μετὰ τοῦτο γενομένων βικαρίων
 προτιμᾶται.

β'. Οἱ τῶν ὑπομνημάτων ἐυρισκόμενοι ἐν ἐπαρ-
 χίαις καὶ προσκυνούσι τὸν ἄρχοντα, καὶ συγκαθίζονται
 αὐτῷ, κἂν μὴ βούλωνται, τοῦ πρῶξιμος καὶ τοῦ κορυ-
 νικουλαρίου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς τάξεως ἀνά τρεῖς λί-
 τρας χρυσίου ζημιουμένων, ἐὰν μὴ ἀνοίξωσιν αὐτοῖς τὸ σε-
 κρέτον, ἢ ἐναντιωθῶσιν αὐτοῖς καθῆσθαι³⁾ βουλομένοις.

γ'. Οἱ ἐπὶ εἴκοσι ἐνιαυτοῖς γενόμενοι ἐν τοῖς ὑπο-
 μνήμασι καὶ μέλλοντες ἀποστῆναι ἔστωσαν ὑπατικοὶ καὶ
 μηδεμίαν ὄχλησιν ὑπομεινέωσαν.

δ'. Ἡ διάταξις κελεύει, τὰς κτήσεις τῶν στρα-
 τευομένων τοῖς τέτροσι σκρινίοις τῶν ὑπομνημάτων
 μήτε ὀυπαρὰς λειτουργίας ἐπιγινώσκειν, μήτε ὑπερί-
 δικτον, μήτε τὸν ὑπὲρ προσίμων φορτίων παρεχό-
 μενον κανόνα, ἵνα μηδεμίαν ὑπομεινέωσιν ἀδικίαν,
 μήτε ἵππους ἢ τήρνας ἐπιγινώσκωσιν· εἴτε ἔτι στρα-
 τεύονται, εἴτε ἤδη πρῶξιμοὶ γεγονῶσιν ἢ κόμητες τῶν
 λογοθεσιῶν. εἰ δὲ καὶ εἰς μείζονα τάξιν ἀναβιβασθῶ-
 σιν, κελεύει ἢ διάταξις, μηδὲν ἦττον φυλάττεσθαι αὐ-
 τοῖς τὰ προνόμια τῆς στρατείας.

ε'. Πάντες οἱ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι ἀπὸ ἐξεκπιώρων
 καὶ ἕως μελλοπρωξίμων ἔστωσαν λαμπρότατοι· ἵνα,
 ὅνπερ τρόπον οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι δύνανται
 πρὸς τοὺς λοιποὺς εἰσιέναι ἐμπρόκτους^{β)} ἄρχοντας,
 δύνανται καὶ οὗτοι πρὸς τοὺς περιβλέπτους ἄρχοντας
 εἰσιέναι.

ς'. Ὁ πρῶξιμος ἀντὶ διετίας ἐνιαυτὸν ποιεῖ ἐν τοῖς
 τρισὶ σκρινίοις τῆς μνήμης, τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν
 λιβέλλων.

ζ'. Ἐν ἐκάστῃ στρατείᾳ εἰσὶν οἱ ἐναρίθμοι, τυχὸν
 πενήκοντα ἢ ρ'. ἢ ὅσοι δῆποτε· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροί τι-
 νες οἱ λεγόμενοι μὲν ὑπεραρίθμοι, ὅντες δὲ μετὰ τοὺς
 ἐναρίθμους. περὶ τούτων οὖν κελεύει ἢ διάταξις, ὥστε
 πάντας αὐτοὺς παραμένειν· εἰ καὶ συμβῆ, ἵνα τε-

III. Si Domesticus sine comaeatu per biennium L. 3.
 Constantinopolin reliquerit, quinque sequentibus post- C. XII. 17.
 ponatur: si per triennium, decem: si per quadriennium,
 ultimus sit: si per quinquennium, cingulo privetur.

IV. Si Secundicerius Domesticorum equitum mor- L. 4.
 tuus sit, solatia eiusdem et sequentis anni, quo Pri- C. eod.
 micerius factus fuisset, ad suos heredes transmittat.

V. Constitutio privilegium Secundicerio equitum L. 5.
 datum praebet etiam Secundicerio peditum. C. eod.

TITULUS XXVIII.

De domesticis sacrorum scriniorum et reli-
 quis ibi militantibus.

I. Proximi quatuor scriniorum, memoriae, epi- L. 1.
 stolarum, libellorum, dispositionum, Vicariis secun- C. XII. 19.
 dum tempora [suae militiae] exaequantur, ita, ut
 ex quo tempore quis eorum factus sit proximus, ex
 eo Vicariis posthaec factis praepontatur.

II. Qui in scriniis sunt, in provinciis et Praesidem L. 2.
 salutant, eique assident, licet nolint, Principe et C. eod.
 corniculario et reliquis Officii tribus auri libris mul-
 ctandis, si secretum iis non aperuerint, vel sedere
 volentibus adversati fuerint.

III. Qui per viginti annos in scriniis fuerunt et L. 3.
 discedere volunt, Consulares sint, neque ullam mole- C. eod.
 stiam sustineant.

IV. Constitutio iubet, possessiones eorum, qui in L. 4.
 quatuor scriniis militant, neque sordida munera agnos- C. eod.
 cere, neque superindictum, neque canonem pro mercibus
 venalibus praestandum, ut nullam iniuriam patiantur,
 neque equos vel tirones praestent: sive adhuc mili-
 tent, sive iam proximi vel Comites dispositionum
 facti fuerint. Sin autem ad maiorem dignitatem
 evecti fuerint, constitutio nihilosecius privilegia mi-
 litiae iis servari iubet.

V. Omnes Scriniarii ab Exceptoribus usque ad L. 5.
 Melloproximos sint Clarissimi, ut eodem modo, quo C. eod.
 reliqui Scriniarii ad reliquos magistratus in actu po-
 sitos accedunt, liceat et his ad spectabiles magistra-
 tus accedere.

VI. Proximus pro biennio annum solum agit in L. 6.
 tribus scriniis memoriae, epistolarum et libellorum. C. eod.

VII. In quavis militia sunt intra numerum, quin- L. 7.
 quaginta forte vel C. vel quotcunque sint: sunt et C. eod.
 alii quidam supranumerarii dicti, post eos, qui intra
 numerum sunt. De his igitur praecipit constitutio,
 ut omnes hi maneant: sin unum eorum, qui intra

x) Deesse videtur περιμνήσιος. y) Hoc cap. ult. hui. tit. videtur esse L. 5. C. de domesticis. XII. 17. et in nostris edi-
 tionibus Codicis abest, et nullibi eam desiderari animadverti. Vide quae notavi in Zeitschrift f. geschichtliche Rechtswis-
 senschaft T. VIII. Fasc. I. p. 128. z) Fabr. περὶ πρῶξιμον τῶν ἱερῶν σκρινίων. Οἰκείων in textu reposui pro οἰκῶν, quod
 habet Cod. Coisl. a) Cod. Coisl. καθεστῆται. Sed hoc nullum praebet sensum et legendum est καθῆσθαι. b) Leg. ἐμπρό-
 κτους. Cod. Coisl. ἐμπρόκτους.

λευτῆσαι τῶν ἐν τοῖς ἐναριθμοῖς, κατὰ τὸν χρόνον, τὸν πρωτεύοντα ἐκείνων ὑπειρέναι· εἰ μὲντοι ἐστὶ τις ἐν αὐτοῖς, περὶ μὲν τοὺς χρόνους τῆς στρατείας δευτερεύων, μαρτυρούμενος δὲ ὡς σπουδαῖος, οὕτως^{ε)} προτιμάται τῶν πρὸ αὐτοῦ, εἰ μὴ ἄρα ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ υἱὸς προξίμου. ἐπιτέτραπται γὰρ ἐκάστῳ προξίμῳ, ἕνα τῶν παίδων τῶν ἰδίων στρατεύειν κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ μετ' ἐκείνον μεμαρτύρηται παρὰ δεκαπέντε πρώτων τῆς σχολῆς, εἰ καὶ ὁ τοῦ προξίμου υἱὸς ῥάθυμὸς ἐστί περὶ τὴν οἰκίαν στρατεῖαν. ὁ μὲντοιγε ὑπειρέων εἰς τόπον τοῦ προξίμου παρὰσχη τῷ μελλοπροξίμῳ ἦτοι τῷ βοηθῷ κατὰ τὴν συνήθειαν ἐκάστου σκρινίου εἴκοσιν ἢ δεκαπέντε χρυσούς. ἂν δὲ ὁ μέλλων κατὰ τὸν χρόνον ὑπειρέναι εἰς τὸν τοῦ προξίμου τόπον, διὰ τὸ μὴ παρασχῆναι τὰ τοῦ προξίμου καὶ τοῦ μελλοπροξίμου, παραιτῆται τὸν βαθμὸν τὸν ἴδιον, ὁ μετ' αὐτὸν ὑπειρερχέσθω· εἰ δὲ καὶ ὁ δεύτερος παραιτῆται, ὁ τρίτος, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἐκάστου παραιτουμένου, ὁ μετ' αὐτὸν ὑπειρερχέσθω. ὁ δὲ ἄπαξ παραιτησάμενος μηδὲ ἀπολλύτω τὸν οἰκείον βαθμὸν, ἀλλ' ἐξέστω αὐτῷ μετὰ ταῦτα εἰς τόπον ἕτερον προξίμου ἀγοῦντα ὑπειρελθεῖν.

I. 8. η'. Οἱ ἀπὸ προξίμων καὶ οἱ ἀπὸ κομήτων διποσιτιώνων κόμητες κονιστοριανοὶ γινέσθωσαν, μέχρι τελευτῆς φυλατομένων^{δ)} αὐτοῖς καὶ τῶν τῆς οἰκείας στρατείας προνομίων.

I. 9. θ'. Ἡ διάταξις κελεύει, τὸν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατὰ ἀπόλυσιν ἀπολειφθέντα μηδεμίαν ὄχλησιν ὑπομένειν προφάσει ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου χρέους· κελεύει δέ, αὐτοὺς ἐκδημοῦντας μετὰ ἀπολύσεως καὶ πληροῦντας τὴν στρατεῖαν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν λειτουργιῶν ἀπηλλάχθαι, καὶ μηδὲ τοὺς οἴκους αὐτῶν ὑποκεισθαι μιτάτοις.

I. 10. ι'. Ἡ διάταξις ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν στατούτων ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, κελεύουσα [μηδένα ἐν δύο σκρινίοις τῶν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι^{ε)} προστάτουμεν, εἶναι ἐν μὲν τῷ σκρινίῳ τῆς μνήμης ἐξήκοντα δύο, ἐν δὲ τῷ τῶν ἐπιστολῶν τριάκοντα τέσσαρας, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ σκρινίῳ τῶν λιβέλλων τριάκοντα τέσσαρας, τοὺς δὲ ἀντικουαρίους τοὺς ὄντας ἐν τῷ σκρινίῳ τῆς μνήμης μηδέποτε εἶναι ἦττους ἐν τῷ σκρινίῳ τῆς μνήμης τεσσάρων· οἱ δὲ προγεγραμμένοι ἐν τοῖς ὑπομνήμασι μηδὲν τρόπον διπλῆ ὑπονομήσει τάξει, μηδὲ διπλοῖς χάριταις ἐφελέσσωσιν, ἵνα μὴ καταληφθῶσι^{ε)} πολλὰ εἰς ἕνα αὐτῶν κέρδη μέλλοντες εἰσφέρειν καὶ μηδὲν τοῖς λοιποῖς καταλείψαντες.

I. 11. ια'. Ἡ παρούσα διάταξις κελεύει, τὰ διακόσια πενήκοντα νομίματα δίδοσθαι τοῖς παισίν, ἢ τοῖς συγγενέσι τοῦ τελευτήσαντος, ἢ τοῖς δανείσασιν αὐτῷ, ἐφ' ὃ τὸν τοῦ ἐμβάθμου τόπον ὑπειρελθεῖν· κελεύουσα, τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ τούτους προνόμιον ἔχειν κατὰ τῶν ἄλλων τῆς οὐσίας δανειστῶν· τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ, εἰ καὶ τὴν κληρονομίαν παραιτήσονται, λαμβάνειν ταῦτα τὰ διακόσια πενήκοντα νομίματα· ὥσπερ γὰρ αὐτοὶ οἱ προξίμοι τελευτῶντες ἐν τῷ βαθμῷ τῷ ἰδίῳ παραπέμπουσιν ἐπὶ τοὺς ἰδίους κληρονόμους τὰς τοῦ βαθμοῦ παραμυθίας, οὕτω δίκαιον καὶ τοῦ ἐμβάθμου τελευτήσαντος κληρονόμους αὐτοῦ λαμβάνειν τὰ προσφερόμενα παρὰ τοῦ ὑπεραρίθμου σν' νομίματα.

numerum sunt, mori contingat, tunc tempore primus illorum succedat: si tamen quis inter eos est, tempore quidem militiae posterior, sed tanquam diligens probatus, hic illis, qui eum praecedunt, praefertur, nisi forte inter illos filius proximi sit. Permissum enim est unicuique proximo, ut unus filiorum eius militet per id tempus, per quod ille, qui post eum est, a quindecim primoribus scholae testimonium habet, licet filius proximi negligens circa militiam suam sit. Qui tamen in locum proximi succedit, melloproximo vel adiutori pro consuetudine cuiusque scrinii viginti aut quindecim aureos praebeat. Si is, qui secundum tempus in locum proximi successurus est, ne pecuniam proximi et melloproximi praebeat, suum gradum recuset, is, qui post eum est, succedat: si vero et secundum recuset, tertius, et sic deinceps cuilibet recusanti is, qui post eum est, succedat. Qui vero semel recusavit, suum gradum non amittat, sed liceat ei, posthaec in locum alius proximi vacantem succedere.

VIII. Qui proximi et Comites dispositionum fuerunt, Comites Consistoriani fiant, privilegiis militiae propriae quoque usque ad mortem iis servatis.

IX. Constitutio iubet, seriniarium cum comitatu absentem nullam molestiam privati vel publici debiti nomine sustinere: iubet autem, eos absentes comitatu impetrato et militiam implentes a civilibus muneribus esse immunes, eorumque domos metatis non esse subiectas.

X. Constitutio numerum statutorum in scriniis definit, iubens: [Neminem in duobus scriniis ex memorialibus] Praecipimus, esse in scrinio quidem memoriae sexaginta duo, in scrinio autem epistolarum triginta quatuor: similiter in scrinio libellorum quoque triginta quatuor: antiquarios vero, qui sunt in scrinio memoriae, nunquam pauciores esse in scrinio memoriae, quam quatuor. Suprascripti autem memoriales nullo modo duplici fungantur officio, nec duplicibus chartis irrepererint, ut non occupentur plura in unum ipsorum commoda collaturi et nihil reliquus relicturi.

XI. Praesens constitutio iubet, ducentos quinquaginta solidos liberis vel cognatis defuncti dari, vel his, qui crediderunt ei, ut in locum statuti succederet: praecipiens, hos eius creditores privilegium contra reliquos bonorum creditores habere: liberos autem eius, etsi hereditatem repudiaverint, tamen hos ducentos quinquaginta solidos accipere: quemadmodum enim ipsi proximi, si moriuntur in suo gradu, ad heredes suos gradus solatia transmittunt, sic aequum quoque est, ut heredes statuti, qui moritur, ducentos quinquaginta solidos a supernumerario oblatos accipiant.

c) Mallem οὔτως. d) Cod. Coisl. φυλατομένων. e) Verba uncis inclusa leguntur quidem in Cod. Coisl. sed neque cum praecedentibus, neque cum sequentibus iuncta praebent sensum aptum. Puto librarium errore lapsus hic scribere voluisse ea, quae postea dicuntur, neminem memorialium duplici fungi debere officio, et errore cognito, non deletis his, quae scripserat, ad initium constitutionis reversum esse. Ideo verba μηδένα — ὑπομνήμασι uncis includenda putavi. f) Cod. Coisl. καταλειφθῶσι. Quae lectio falsa est. Quum textus latinus habeat ut non occupentur etc. levissima mutatione vera restitui potest lectio καταληφθῶσι.